

QUIN PANORAMA TENIM?

Resum de les dades més rellevants sobre el consum de drogues del període actual (2008-2010)

A continuació us deixem un resum de les últimes dades aportades de diferents fonts estadístiques que recullen informació sobre el consum de drogues del període actual:

- World Drug Report 2010 ONUDD
- Enquesta Domiciliària sobre Alcohol i Drogues a Espanya (EDADES). Delegación del Gobierno del Plan Nacional Sobre Drogues. Ministerio de Salud.
- Enquesta Estatal Sobre l'Ús de Drogues en l'Ensenyament Secundari (ESTUDES) 2008. Delegación del Gobierno del Plan Nacional Sobre Drogues. Ministerio de Salud.
- L'OED és un informe de publicació periòdica que uneix els informes EDADES i ESTUDES. Delegación del Gobierno del Plan Nacional Sobre Drogues. Ministerio de Salud.
- l'Observatori de Nous Consums de Drogues en l'Àmbit Juvenil. Associació Institut Genus.

Protocol per a citar aquest article:

SobreDrogues.net. "Quin panorama tenim? Resum de les dades més rellevants sobre el consum de drogues del període actual (2008-2010)". Març 2010. <http://www.sobredrogues.net/panorama2010>

Situació global

L'Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (ONUDD) elabora anualment un informe que avalua l'evolució del problema de les drogues a partir de la informació facilitada pels representants de tots els Governaments de l'organització. La ONUDD elabora estimacions de la prevalença anual de consum de drogues basades en els qüestionaris que responen tots els governs.

- L'informe Mundial sobre les Drogues (World Drug Report 2010) posa de manifest que entre un 3,5% i un 5,7% de la població mundial ha consumit alguna substància il·legal durant l'any 2008 (entre 155 milions i 250 milions de persones).
- D'aquesta proporció, d'entre 129 i 190 milions de persones han consumit cànnabis alguna vegada, essent aquest el principal grup de consumidors de drogues. Els segueixen els consumidors de derivats de les amfetamines, els de cocaïna i els d'opiàcis.
- El 10% i el 15% de tots aquests consumidors presenten problemes socials i/o sanitaris derivats del consum de drogues. Això indica que entre 16 i 38 milions de persones tenen problemes relacionats amb aquestes.

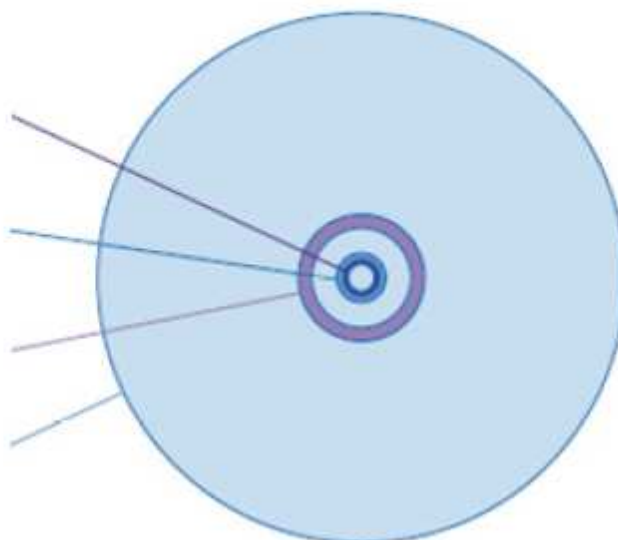
Consumo de drogas ilícitas a nivel mundial en 2008

Número de personas que se inyectan drogas, edades entre 15 a 64 años:
12 a 21 millones de personas

Número de "consumidores problemáticos" edades entre 15 y 64 años: 16 a 38 millones de personas

Número de personas que se inyectan drogas, edades entre 15 a 64 años:
155 a 250 millones de personas

Total de personas de edades entre 15 a 64 años en 2008:
4.396 millones de personas

Font: Informe mundial sobre les drogues 2010.

Situació a Europa de cànnabis i cocaïna

Cànnabis

- És la droga il·legal més consumida a Europa: segons dades de l'Observatori Europeu de les Drogues i les Toxicomanies (OEDT) de 2010, 1 de cada 5 europeus adults -entre 15 i 64 anys- (22,5% - 75,5 milions) ha consumit cànnabis almenys una vegada a la seva vida.
- S'estima que al voltant de 23 milions d'europeus han consumit cànnabis en l'últim any, sent 12,5 milions els que ho han fet en l'últim mes.
- La taxa més alta de consumidors habituals ja no es troba a Espanya (7,1%) si no que es localitza a la República Txeca (8,5%), sent la població jove d'aquest país d'entre 15 i 34 anys els que més en consumeixen (16,7% l'últim mes i 28,2% l'últim any). Espanya per altra banda es troba per sota (13,4% l'últim mes i 18,8% l'últim any).
- Aproximadament en el 21% de les demandes de tractament es menciona el cànnabis com a la principal raó per iniciar-lo.
- La situació a la major part dels països d'Europa és estable i una mica a la baixa com és el cas d'uns quants països entre els que s'inclou Espanya. Però d'altra banda hi ha països que estan augmentant la prevalença en el consum de manera acusada com es el cas Bulgària, Eslovàquia, Estònia, Itàlia i la República Txeca.

Cocaïna

- La cocaïna continua sent la segona droga il·legal més consumida a Europa després del cànnabis. S'estima que al voltant de 14 milions d'europeus de 15 a 64 l'ha consumit alguna vegada a la vida, sent 4 milions els que ho han fet en l'últim any i 2 milions en l'últim mes.
- Espanya continua junt al Regne Unit liderant el consum de cocaïna per a tots els intervals.
- El seu consum es troba principalment concentrat en joves (15-34 anys) Dels 4 milions d'europeus que han consumit cocaïna l'últim any un 75% són joves (3 milions).
- El consum de cocaïna entre els joves espanyols (5,5% en l'últim any i 1,9% l'últim mes) és superior al consum als Estats Units, on fins ara eren els majors consumidors del món.
- El 17% dels pacients en tractament indica el consum de cocaïna com la principal raó per iniciar-lo. **A Espanya el consum de cocaïna suposa el 46% de les demandes de tractament.**
- Pel que fa a altres substàncies, el consum d'èxtasi es situa en 11 milions d'europeus que l'han consumit alguna vegada a la seva vida (8 milions entre 15 i 34 anys), sent 11 milions els que han consumit en almenys una ocasió amfetamines (7 milions entre 15 i 34 anys).

Situació a Espanya

EDADES. Enquesta Domiciliària sobre Alcohol i Drogues a Espanya 2008

A l'Estat espanyol es fa, amb caràcter biennal, l'Enquesta Domiciliària sobre Alcohol i Drogues a Espanya (EDADES) promoguda per la Delegació del Govern per al Pla Nacional sobre drogues i en col·laboració amb les comunitats autònomes. L'enquesta explora el consum de drogues entre la població general de 15 a 64 anys resident en llars familiars. La mostra total de l'enquesta és de 23.715 individus i la seva distribució per comunitats autònomes no és proporcional, motiu pel qual els resultats necessiten ser ponderats per poder retornar-los la seva proporcionalitat.

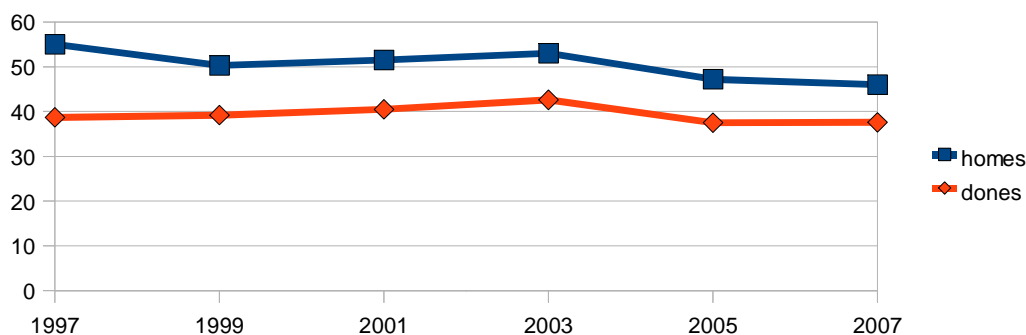
	1997	1999	2001	2003	2005	2007/08
Tabac	42,9	40,1	41,4	42,9	38,4	38,8
Alcohol	64	61,8	63,7	64,1	64,6	60
Cànnabis	4,6	4,5	6,4	7,6	8,7	7,2
Èxtasi	0,3	0,2	0,8	0,4	0,6	0,4
Al·lucinògens	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Amfetamines/ speed	0,2	0,3	0,6	0,2	0,4	0,3
Cocaïna en pols	0,9	0,9	1,3	1,1	1,6	1,6
Cocaïna en base	0	0,1	0	0	0,1	0,3
Heroïna	0,1	0	0	0	0,1	0
Inhalables	0,1	0	0,1	0	0,1	0
Tranquil·litzants	-	-	-	-	2,7	4,7
Somnífers	-	-	-	-	2	2,5

Percentatge de consum de substàncies psicoactives en els 30 dies abans de l'enquesta entre la població espanyola de 16-64 anys, 1997-2007/08. Font: Informe EDADES 2007/08

QUIN PANORAMA TENIM?

Resum de les dades més rellevants sobre el consum de drogues del període actual (2008-2010)

- L'alcohol continua sent la droga psicoactiva més consumida per la població encara que es percep una disminució en la proporció de bevedors en els darrers 30 dies així com del percentatge de persones que s'emborratxen i de bevedors de risc. Comparant amb els resultats del 2005 s'observa també que el consum de tabac ha disminuït en tots els grups d'edat i sexe, especialment en els homes.

Evolutió de la prevalença de consum diari de tabac en la població de 15-64 anys segons sexe 1997-2007/08.

Font: Pròpia. Adaptació de les dades d'EDADES 2007-2008.

	1995		1997		1999		2001		2003		2005		2007/08	
	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D
Tabac	-	-	55	38,7	50,3	39,2	51,5	40,5	53	42,6	47,2	37,5	46	37,6
Alcohol	79,3	58	86,4	70,5	83,2	67,2	85,2	70,9	84,5	68,4	84	69,2	80,4	66,4
Cànnabis	10,7	4,4	10,7	4,7	9,6	4,3	13	5,5	16,2	6,3	15,7	6,6	13,6	6,6
Èxtasi	1,9	0,7	1,2	0,5	1,2	0,5	2,8	0,7	2	0,8	1,8	0,6	1,6	0,5
Al·lucinògens	1,1	0,4	1,4	0,4	0,8	0,4	1,2	0,2	0,9	0,3	1,1	0,4	0,9	0,3
Amfetamines	1,3	0,7	1,4	0,4	1	0,4	1,6	0,6	1,1	0,5	1,4	0,5	1,3	0,3
Cocaïna	2,9	1	2,8	0,6	2,7	0,8	4	1,3	4,3	1,2	4,9	1,3	5,1	1,6
Heroïna	0,8	0,3	0,4	0,1	0,2	0	0,2	0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0
Tranquil·litzants	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,6	5,2	4,7	9,1
Somnífers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,8	4,3
Tranquil·litzants sense recepta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9	0,9
Somnífers s/recepta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,6	0,8

Prevalències de consum de drogues en els últims 12 mesos en la població de 15-64 anys segons sexe (%) Font: EDADES 2007/08

QUIN PANORAMA TENIM?

Resum de les dades més rellevants sobre el consum de drogues del període actual (2008-2010)

- Respecte les drogues il·legals: el cànnabis és la droga més consumida a Espanya tot i que la tendència s'està invertint respecte d'altres anys. La cocaïna es manté estable entre la població.
- En ambdues -cocaïna i cànnabis- ha augmentat l'edat d'inici en el seu consum.

Cal destacar que el consum de alcohol i cànnabis ha disminuït per a tots els indicadors de consum.

- Els menors de 35 anys són els que més drogues consumeixen. Sobretot les drogues il·legals, concentrant-se en aquesta franja d'edat les majors prevalences de consum.
- L'edat mitjana d'inici en el consum de totes les drogues ha augmentat lleugerament, mantenint-se l'alcohol i el tabac com les drogues que abans es consumeixen -16,8 i 16,5 respectivament- mentre que la més tardana es la dels tranquil·litzants o sedants als 33,8 anys.
- La prevalença de consum de les diferents drogues és significativament més alta entre els homes que entre les dones, amb l'única excepció de la ingesta de tranquil·litzants. S'observa una major diferència en el cas de les drogues il·legals, encara que ha disminuït lleugerament la prevalença de totes elles excepte en el cas de la cocaïna en base i els inhalants encara que la diferència és molt petita.
- El policonsum es confirma com una constant dels consumidors de drogues psicoactives il·legals, especialment entres els consumidors de cànnabis, cocaïna i heroïna. Si bé la prevalença per a totes les drogues és més alta entre els homes que les dones, es constata una progressiva incorporació de les dones a totes les conductes de consum. Especialment en relació amb les substàncies de comerç legal: el tabac i l'alcohol.
- Augmenta la percepció de risc davant la major part de les conductes de consum de drogues. En particular pel que fa la consum de cinc o sis unitats d'alcohol diàries o el cap de setmana.
- Si es compara amb els resultats de l'enquesta del 2005, s'adverteix una disminució d'entre tres i sis punts percentuals, depenent de la substància, en la percepció sobre la disponibilitat de les principals drogues il·legals, la qual cosa trenca la tendència ascendent seguida al llarg dels darrers anys. Cal destacar l'augment de risc percebut davant el consum ocasional de cocaïna.
- La disponibilitat percebuda per a totes les substàncies ha disminuït després d'anys de constant augment.
- Per altra banda, les accions més valorades per a l'opinió pública per resoldre el problema de les drogues són -segons ordre d'importància- (1) l'educació sobre drogues a l'escoles, (2) el tractament voluntari dels consumidors i finalment, (3) el control policial.

STUDES. Enquesta Estatal Sobre l'Ús de Drogues en l'Ensenyament Secundari 2008

L'enquesta Estatal Sobre l'Ús de Drogues en l'Ensenyament Secundari (ESTUDES) s'enquadra en una sèrie d'enquestes biennals que des del 1994 es dirigeixen als estudiants d'Ensenyament Secundari de 14 a 18 anys. El seu objectiu general és conèixer la situació i les tendències de consum entre els estudiants de l'ESO, Batxillerat i Formació Professional de grau mig a nivell estatal i autonòmic amb la finalitat d'obtenir informació útil per a dissenyar i avaluar polítiques dirigides a prevenir el consum i els problemes de drogues, dirigides sobre tot al medi familiar i/o escolar.

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Tabac	31,1	32,5	31,9	32,1	29,4	37,4	27,8	32,4
Alcohol	75,1	66,7	68,1	60,2	56	65,6	58	58,5
Tranquil·litzants	-	-	-	-	-	-	3,6	5,1
Tranquil·litzants sense recepta	2,6	2,2	2,3	2,5	2,4	2,4	2,4	2,9
Cànnabis	12,4	15,7	17,2	20,8	22,5	25,1	20,1	20,1
Èxtasi	2,1	2,3	1,6	2,8	1,9	1,5	1,4	1,1
Al·lucinògens	2,6	2,8	2	2	1,2	1,5	1,3	1,2
Amfetamines	2,3	2,6	2	2	2	1,8	1,4	1,2
Cocaïna	1,1	1,6	2,5	2,5	3,2	3,8	2,3	2
Heroïna	0,2	0,3	0,4	0,3	0,2	0,4	0,5	0,6
Inhalables volàtils	1,1	1,2	1,8	1,5	1,1	1,1	1,1	0,9
GHB	-	-	-	-	-	-	-	0,5

Prevalença de consum en els últims 30 dies. Font: ESTUDES 2008 Espanya

Segons els resultats de l'enquesta realitzada al llarg de l'any 2008, l'alcohol i el tabac segueixen sent les drogues més consumides, seguides del cànnabis. El consum d'altres substàncies està molt per sota d'aquestes.

- Respecte a l'alcohol s'observa una tendència a l'estabilització encara que també s'observa un augment en la prevalença de les borratxeres.
- Disminueix el consum experimental de tabac i es manté el consum diari.
- Segueix baixant la incorporació de nous consumidors de cànnabis.
- Continua la tendència a la baixa en el consum de cocaïna per a totes les freqüències encara que disminueix l'edat de primer consum.
- La prevalença en el consum d'èxtasi, amfetamines i al·lucinògens són les més baixes des del 1994 i es manté quasi sense variacions l'edat d'inici del consum.
- Augmenta el risc percebut davant del consum esporàdic de totes les drogues i la disponibilitat percebuda de totes les drogues continua

disminuint.

OED. Observatori Espanyol sobre Drogues 2009

L'OED és un informe de publicació periòdica que uneix les informes EDADES i ESTUDES a més de incloure en el seu anàlisi els indicadors de tractament, urgències i mortalitat per una banda, i per altra els indicadors sobre infeccions i conductes de risc en consumidors de drogues. També utilitza els resultats de les dues Enquestes Estatals a Persones Admeses a tractament per heroïna o cocaïna i els indicadors sobre l'oferta i el control de la oferta de drogues.

- S'ha detingut el descens en el consum de tabac observat fins al 2007. Continua disminuint la proporció de consumidors de begudes alcohòliques però continua augmentant la freqüència d'episodis de consum intensiu.
- Segueix baixant el nombre de nous casos d'infeccions per VIH entre els usuaris de drogues injectades. Encara que hi ha un nombre molt elevat de persones infectades entre aquest grup de persones.
- Es confirma el descens en el consum de cocaïna en pols inhalada mentre que sembla créixer la prevalença en el consum de cocaïna fumada. Encara que hagi hagut un augment significatiu a partir del 2007 d'aquest tipus de cocaïna aquesta encara no presenta problemes fora dels cercles de consum d'heroïna (que és on ha augmentat).
- A més, la percepció de disponibilitat s'ha reduït mantenint la tendència iniciada al 2004.
- Es confirma l'augment de consumidors d'heroïna injectada trencant la tendència a la baixa i sumant-hi nous consumidors d'heroïna fumada.
- En general, segueix disminuint la mortalitat directament relacionada amb el consum de drogues il·legals. Però tot i així, persisteix un nombre elevat de morts per aquesta causa.

Situació a Catalunya

Consum de drogues en l'àmbit juvenil

La Fundació Institut Genus elabora aquest informe de caire qualitatiu que es consolida com una font d'informació sobre els patrons de consum i esdevé un sistema d'alerta ràpida pel que fa a nous tipus de consum o de noves drogues emergents. Les seves conclusions aporten un coneixement ampli de les condicions, valoracions i actituds en relació amb el consum de drogues en l'àmbit juvenil.

L'últim informe del 2008 de l'Observatori de Nous Consums de Drogues en l'Àmbit Juvenil elaborat per l'Associació Institut Genus, posa de manifest que hi ha pocs canvis en els patrons de consum dels darrers anys.

- El consum de tabac, alcohol i cànnabis, per a una part dels adolescents, ja no és l'únic element del ritual de pas cap a la joventut. En els darrers anys, està agafant força el consum de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.
- Continuen les referències a consums intensius d'alcohol com a comportament normalitzat en el context de festa i augmenta la preocupació dels professionals davant aquest patró de consum. El consum de cànnabis s'estanca i perd presència en l'espai públic.
- S'està normalitzant el consum de cocaïna en diferents sectors de la població jove. És una substància de moda i està en constant difusió.
- L'èxtasi està en lleugera difusió i el consum d'speed es manté estable. Augmenten els casos de persones que l'abandonen perquè prefereixen consumir cocaïna.
- Encara que és un fenomen minoritari augmenten les referències a la presentació de 2CB en pastilles.
- La ketamina, encara que té una imatge poc positiva, continua experimentant un lleuger augment.

QUIN PANORAMA TENIM?

Resum de les dades més rellevants sobre el consum de drogues del període actual (2008-2010)

ESTUDES 2008 Catalunya

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Tabac	31	34,8	32,6	34,1	29,5	31,3	30,9	37,3
Alcohol	78,3	64,7	61	59,5	49,2	60,6	61,5	55,1
Cànnabis	17,1	21,5	22,1	22,3	26,8	30,4	25,1	23,1
Èxtasi	2,6	3,8	2,3	2,5	1,3	1,1	1,5	1,3
Cocaïna	0,8	1,9	3,5	2	2,7	3,4	2,7	1,5
Al·lucinògens	3,2	3,6	2	1,6	1,2	2	2	1
Amfetamines /speed	2,7	3,5	2,1	1,1	1,5	1,8	1,6	1,2
Inhalants	1,1	1,9	1,7	2	1,2	1,4	1,5	0,8
GHB	-	-	-	-	-	-	1	0,3
Heroïna	0,2	0,3	0,2	0,05	0,1	0,5	0,8	0,3
Hipnosedants amb recepta	-	-	-	-	-	-	4,9	6,1
Hipnosedants sense recepta	2,8	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7	3,5	3,1

Evolució de les prevalences de consum de drogues entre els estudiants d'educació secundària de 14-18 anys alguna vegada en els darrers 30 dies (%). Catalunya, 1994-2008. Font: Informe ESTUDES 2008

- Els resultats de l'enquesta a estudiants de educació obligatòria i post-obligatòria (ESTUDES) a Catalunya no mantenen grans diferències vers les dades de la resta de l'estat Espanyol. Tot i que el consum de drogues legals i il·legals es superior a Catalunya.
- A l'igual que en anys anteriors, les drogues més consumides per els estudiants a Catalunya l'any 2008 han estat l'alcohol, el tabac i el cànnabis.
- Cal destacar que el consum d'hipnosedants amb o sense recepta mèdica alguna vegada es situa en un 20%. Un 10,5% ho varen consumir sense recepta.
- La resta de substàncies (cocaïna, èxtasi, al·lucinògens, amfetamines, substàncies volàtils, heroïna, etc.) va ser molt més minoritari.
- Hi ha una tendència a la baixa en la prevalença de consum de drogues en totes les freqüències de consum considerades.
- I l'alcohol, com al conjunt de l'estat Espanyol, baixa la seva prevalença al llarg del temps però continuen augmentant les borratxeres intenses als caps de setmana.
- Cal destacar l'augment del risc percebut, respecte l'any 2004 enfront el consum esporàdic de totes les drogues, especialment del cànnabis, l'èxtasi i la cocaïna.

Conclusions

Població general (OED 2009)

- S'ha frenat el descens de consum de tabac observat fins a 2007.
- Està estabilitzada o en descens la proporció de consumidor de begudes alcohòliques, encara que ha augmentat la freqüència de episodis de consum intensiu.
- S'ha frenat el descens del nombre de usuaris de droga per via parenteral admesos a tractament.
- La mortalitat relacionada directament amb el consum de drogues il·legals està en descens encara que persisteix un elevat nombre de morts d'aquest tipus.
- Persisteix en els consumidors de drogues injectades alts nivells d'infeccions de VIH, VHB i VHC, conductes sexuals de risc i d'injecció però ha disminuït molt el nombre de nous diagnòstics de VIH en aquesta població.
- S'ha frenat el descens de consum d'heroïna i sembla que pot començar a augmentar.
- S'han estabilitzat o comencen a descendir el consum de cocaïna i cànnabis i els problemes associats.
- Ha augmentat el consum d'hipnosedants i continua descendint el consum i els problemes per èxtasi, amfetamines i al·lucinògens.

Estudiants (ESTUDES 2008 / ESTUDES 2008 Catalunya)

- En general el consum de drogues en la població d'entre 14 a 18 anys continua sent experimental o ocasional.
- L'alcohol i el tabac continuen sent les substàncies més consumides, seguides del cànnabis i, a més distància, dels hipnosedants.
- El consum d'altres substàncies va ser molt inferior al de l'alcohol, tabac, cànnabis i hipnosedants.
- El consum de drogues il·legals es més freqüent en els homes vers el consum de tabac, alcohol i hipnosedants es més freqüent en les dones.
- El consum tendeix a augmentar amb l'edat i assoleix el seu màxim entre els estudiants de 17 o 18 anys.
- Un percentatge important d'alumnes va consumir diverses drogues (policonsum). S'observa una relació molt estreta entre alcohol, tabac i cànnabis. Entre els estudiants que van consumir estimulants o al·lucinògens es veu un consum elevat de tabac, alcohol i cànnabis.
- Ha augmentat el risc percebut per a totes les drogues i pels diversos tipus de consum.

Situació a Catalunya (Observatori de nous consums de drogues en l'àmbit juvenil 2009)

- Els últims resultats posen de manifest que la majoria de consumidors veuen el consum de drogues compatible amb el seu estil de vida i el consideren normalitzat socialment. Destaca que la relació que s'estableix amb el consum de drogues i amb la festa varia al llarg de la joventut.
- La crisi econòmica ha afectat als patrons de consum dels joves. Els que han perdut la feina han hagut de moderar el consum o de deixar de fer-ho per motius econòmics.
- El consum de tecnologies de la informació i la comunicació agafa pes com a ritual de pas cap a la joventut unint-se al tabac i l'alcohol.
- Continua la tendència cap a consums elevats d'alcohol en poc temps considerant aquesta conducta com a normalitzada en el context lúdic. Això augmenta la preocupació dels professionals per aquest patró de consum.
- El consum de cànnabis està disminuint, sobretot a partir dels 20 anys. També s'observa un descens en el consum diari de les persones que també fumen durant les tasques laborals.
- Detecten un lleuger ascens del consum d'èxtasi en pols i ketamina en entorns de festa.
- El consum de cocaïna ha frenat la seva difusió. Consumidors afectats per la crisi han reduït el consum, ho han abandonat o han començat a consumir speed.
- La xarxa d'atenció es troba amb dificultats per arribar a joves susceptibles d'atenció per problemes amb alcohol o cocaïna. Aquests no es veuen com a persones malaltes i tenen un alt percentatge d'abandó.